

Een geslaagde middag

296 'Daar moet ik even bij gaan zitten. Ongelooflijk, dus of zo'n beessie werkbij of koningin wordt, ligt aan het aantal dagen dat ze een bepaald voedsel krijgt dat andere bijen in kliertjes maken? Drie dagen lekker eten en hup werkbij, nog een paar dagen langer en hup koningin. Alsof je een schakelaar omzet. En moet ik nu echt geloven dat ze door te dansen elkaar precies kunnen vertellen waar voedsel is te vinden? Dat kan toch niet waar zijn'. 'Jawel, voegde ik daar aan toe, dat is waar en wat het nog meer bijzonder maakt is dat ze dit alles buiten in een zonnige wereld vastleggen in het horizontale vlak en dat binnen in de donkere woning op een verticale raat weergeven waarbij de positie van de zon bepalend is'. De verbijstering van de bezoeker aan het bijenmuseum 'De Bijenworf' op Terschelling was totaal. Toen ik hem daarna bij het observatievolk voorspelde dat een dansende bij linksaf zou slaan en vervolgens rechtsaf ging hij helemaal uit zijn dak. 'Zoals u ziet doorloopt de bij het rechte stuk negentig graden rechts van de verticaal, dus negentig graden rechts van de zon heeft ze haar kostje verzameld. Kijkt u nu zelf even waar de zon staat en bepaal de richting negentig graden rechts ervan. Dat wijst in de richting van het duingebied oftewel de bloeiende hei.' Zelden heb ik iemand zo perplex gezien. 'Onvoorstelbaar, daar wil ik meer van weten, wat geweldig.' De volgende stap kon niet uitblijven en zijn naam en adres verdwenen in het emmertje voor nadere informatie bijenteelt. Natuurlijk is deze ervaring niet uniek. Elke imker die het verhaal van de bijen bij een observatievolkje vertelt maakt zoiets mee. Maar je wordt wel met je neus op het feit gedrukt dat onze bijen toch wel heel bijzonder zijn. Mijn middag kon niet meer stuk.

Vorbereiding vakantie

De heide doet het dit jaar geweldig, hoe kan het ook anders. Af en toe wat regen afgewisseld door een zonnige dag zonder dat het heet wordt. Tot nu toe (26 augustus) is er dan ook een geweldige opslag van honing. De eerste snee heidehoning is van een voortreffelijke kwaliteit en veel bakken vol met heidehoning staan nog op de volken. Na de lofzang op onze bedoening van zonet ga ik nu even piepen. Die vele bakken honing hebben ook weer een schaduwzijde want het gesjouw en gemanipuleer in de nauwe ruimte van de bijenstal behoort niet tot mijn top tien. Daar komt bij dat bijna al mijn broedraten in gebruik zijn, zodat bij het afnemen van de honing niet direct

een bak met lege raten op de bodemplank kan worden gezet als extra ruimte voor de koningin en als voorbereiding op de winteropstelling zoals ik u vorig jaar vertelde (BIJEN 13(11): 302 (2004)). Door het gebrek aan raten kan ik ook geen gebruik maken van een bijenuitlaat omdat er te veel bijen zijn voor de beschikbare ruimte. Het ruimteprobleem kan ik wel oplossen door een lege bak op de bodemplank te zetten, maar dat wordt later dan weer een heel gedoe met die zware bakken. Daar komt nog bij dat ik een dag of tien met vakantie ga. De heide is weliswaar over zijn hoogtepunt heen, maar zal nog wel een weekje in bloei staan. Hoewel de lange-termijn-verwachting van het weer zomers is, lijkt het me toch overdreven om nu nog een lege honingkamer bij te plaatsen. Ten eerste omdat de bijen bij het vorderen van het seizoen zich terugtrekken op een hechtere tros als aanzet tot de winterzit en ten tweede omdat de dracht te zwak wordt om nog verzegelde honing op te leveren. Toch zal er iets moeten gebeuren. Waar je al geen problemen over kan maken. Uiteindelijk heb ik her en der wat volledig verzegelde raten heidehoning vervangen door de laatste lege raten en de moerroosters verwijderd. Die moerroosters, in houten rand gevat zoals dat heet, waren vol gebouwd met raat gevuld met honing. Wat moet je ermee? Als oplossing heb ik deze roosters met lekkende honing op de dekplank gelegd met de voeropening niet afgesloten en met de uitdrukkelijke wens richting bijen om voor deze honing een plekje te zoeken onder de dekplank. Ook weer opgelost.

De vakantie kon beginnen

Het werd warm, in het Limburgse land zelfs behoorlijk warm en dan krijg je het toch een beetje benauwd, letterlijk en figuurlijk. Onwillekeurig moest ik denken aan het verhaal van een imker uit het 'Nieuwe Land' zoals de Wieringermeer in 1935 werd genoemd. Zijn imkerervaringen verschenen in het toenmalige 'Bijenteelt, Maandschrift voor de Bijenteelt' (Jaargang

38: 235, 255 en 288 (1935). Het jaar 1935 was een heel goed bijenjaar. Elke drie weken plaatste hij een bak met geslingerde raten op de bodemplank om opnieuw voor ruimte te zorgen. Zijn relaas: 'Toch heeft die handelwijze mij niet geheel voldaan, vooral niet bij de meest productieve volken in het volle hoofdrachtseizoen. Er was ruimtetekort. Ruimte voor leg en bijen en ook voor honingopslag. Alle mogelijke plaats werd benut om te bouwen. Aan het raat uitnemen moest steeds een breekpartij vooraf gaan. Door een volk werd de brutaliteit zover doorgevoerd dat onder de vliegplank werd gebouwd, dus in de vrije buitenlucht. Zeker drie pond raathoning heb ik daar weggesneden'. Begrijpt u mijn benauwdheid?

Het vervolg

De dag na thuiskomst naar de bijen. Gelijk bij het openen van de kasten bleek dat het mis was gegaan. In plaats van schoon gelikte moerroosters aan te treffen stond ik oog in oog met duizenden verwijtende (zo kwamen ze bij mij tenminste over) facetogen van bijen die de moerroosters keurig aan de dekplank hadden vast gebouwd en verder vol gedragen met honing. Vraag me niet hoe ik heb staan zwoegen en zweten om de bijen in de kasten te krijgen en een deel van de honing eruit. Gelukkig had mijn bijenmaatje ervoor gezorgd dat de vol ingeleverde raten geslingerd klaar stonden voor gebruik. Dat gaf lucht. Daarna de moerroosters bijenvrij in een grote plastic zak gedaan (klinkt eenvoudig, maar het gaf een enorme heisa) om ze later in de bijentuin van ons museum te laten leeg likken. Twee dagen later zou ik van het laatste volk de honing afnemen. Het was een aflegger en op de bodemplank stonden achtereenvolgens een honingkamer, een broedkamer, moerrooster en een honingkamer. Nu bleken een paar van mijn volken echter de uit te likken moerroosters op een halve kilometer afstand te hebben gevonden. Het was een compleet gekkenhuis. Voor de tweede maal verdween de honing in de kasten, nu definitief. Uiteraard kon ik toen geen kast openen om honing af te nemen. Dat gebeurde een paar dagen later tijdens een gestage lichte regen. Mijn ervaring dat de bijen tijdens weersomstandigheden met een hoge luchtvochtigheid (regen, motregen, mistig weer) het beste zijn te behandelen werd opnieuw bevestigd. Ze waren geweldig. De enige steek was afkomstig van een bij die ik afklemd bij een toplat. In de honingkamer van de aflegger trof ik tien volledig verzegelde raten met honing aan. In de broedkamer maar liefst negen raten met broed en in de honing-

Novembermaanden					
Jaar	Zon	(uren)	Neerslag	(mm)	Max.temp °C
2000	-	(45)	+	(104)	+ (10,1)
2001	N		N		+ (10,3)
2002	N		N		+ (11,0)
2003	N		-	(54)	+ (10,9)
2004	N		N		N

kamer op de bodemplank raten voor de helft gevuld met verzegelde honing. Uiteindelijk is alles dus toch weer op z'n pootjes terecht gekomen en heb ik in stilte genoten van vele volledig verzegelde raten met honing. Wat hebben de bijen een enorme prestatie geleverd.

Het weer in november

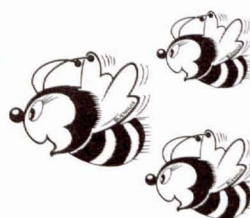
Over de periode 1971-2000 waren de normalen voor het midden van het land: zonneschijn 60 uren; neerslag 81 mm en een gemiddelde maximumtemperatuur 9,1°C.

Geraadpleegd

Vergouwen C.P., Drie seizoenen imkeren in de Wieringermeer; Maandschrift voor Bijenteelt 19(2): 25 (1935?).

advertentie

IMKERSHOP 'HET BIJENHUIS'

Een imker met verstand
wordt bij Het Bijenhuis vaste klant

Voor snelle bestelservice

tel 0317 422 733

fax 0317 424 180

e-mail bijenhuis@vbbn.nl

Grintweg 273

6704 AP Wageningen

online winkelen bij www.vbbn.nl